

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 20 september 2022

Onderwerp: Programma Natuurnetwerk 2023

Kenmerk: 1805593/1866942

Bijlagen:

- Programma Natuurnetwerk 2023

1. Inleiding

Voor u ligt het Programma Natuurnetwerk (PNN) met daarin de verantwoording over de voortgang en programmering van het werk aan het Natuurnetwerk Nederland.

Het Programma PNN biedt een overzicht van de verschillende gebieden, de opgaven in deze gebieden en de voortgang van de uitvoering. De focus ligt in eerste instantie op de afronding van het Natuurnetwerk. Dit gebeurt in combinatie met de gebiedsgerichte aanpak stikstof en de natuurherstelmaatregelen, die deels gefinancierd worden via het Programma Natuur. Het programma Groene Uitweg is eveneens opgenomen in het PNN.

Het PNN is een groeidocument. Ook andere opgaven zullen de komende jaren aan het PNN worden toegevoegd, zoals bijvoorbeeld de bossenstrategie of het tegengaan van bodemdaling, zodat een steeds completer beeld ontstaat. Omdat aan de uitwerking van deze opgaven nog gewerkt wordt, zijn deze nu nog niet in het PNN opgenomen. Zolang deze opgaven nog niet volledig zijn geïntegreerd in het PNN zullen uw Staten apart worden geïnformeerd over de voortgang middels onder andere de Veenweide Strategie en de voortgang Bossenstrategie.

Het landelijk gebied staat aan de vooravond van een omvangrijke transitie en kent grote opgaven. Op termijn zijn in het Programma Natuurnetwerk ook de deels nieuwe en omvangrijke ambities van het Rijk te lezen. Deze ambities komen vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied, die zullen worden vertaald in ons gebiedsprogramma 2023.

2. Doelstellingen en evaluatiecriteria

In dit programma beschrijven we welke fysieke projecten we uitvoeren voor herstel en versterking van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) en de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Belangrijke doelstelling van het PNN is het afmaken van het Natuurnetwerk Nederland. Door realisatie van de restantopgave van het NNN, het aanleggen van natuurverbindingen tussen gebieden en het treffen van ontsnipperingsmaatregelen dragen we bij aan herstel en versterking van de biodiversiteit en onze stikstofopgave. De opgaven spelen in 24 gebieden.

In de negen deelgebieden met een grote aaneengesloten NNN-opgave (vaak gelegen in of nabij Natura 2000-gebieden) voert de provincie zelf de regie om de integrale planvorming en uitvoering tot stand te brengen. Hier werken provinciale projectleiders – samen met gebiedspartners – aan een integraal gebiedsproces waarbij de realisatie van het Natuurnetwerk, het leveren van de lokale bijdrage aan de benodigde daling van de stikstofuitstoot en het uitvoeren van de benodigde Natura 2000-herstelmaatregelen de belangrijkste opgaven vormen. Waar zich kansen voordoen worden ook andere opgaven, zoals bijvoorbeeld recreatieve voorzieningen, in het gebiedsproces meegenomen.

Opgaven worden in samenhang gerealiseerd en er wordt gewerkt aan een duurzaam perspectief voor het grondgebruik. In deze gebieden wordt gewerkt volgens de door Gedeputeerde Staten vastgestelde ‘Werkwijze integrale gebiedsprocessen landelijk gebied Noord-Holland’.

In de overige vijftien deelgebieden waar de NNN-opgave uit kleinere eenheden bestaat, is een gebiedsregisseur aangesteld. De gebiedsregisseur mobiliseert partijen om aan de slag te gaan met het uitvoeren van (delen van) het NNN. Dat kan door het stimuleren van lokale initiatieven, danwel de uitvoering van de NNN opgave te laten meeliften met initiatieven en projecten uit de regio. Of door zelf projecten op te starten om het natuurnetwerk af te ronden.

Motie Bomen voor Klimaat en Stikstof

Provinciale Staten heeft op 11 november 2019 de motie “Bomen voor Klimaat en Stikstof” (PvdD) aangenomen (M68-2019). Met deze motie is verzocht de kansen voor klimaatbossen met locaties in kaart te brengen.

In 2020 heeft de provincie Noord-Holland samen met de andere 11 provincies en het Rijk de landelijke Bossenstrategie vastgesteld. Op 10 december 2020 heeft GS Provinciale Staten hierover geïnformeerd (1370926 / 1532441).

Elk bos slaat CO₂ op en draagt dus bij aan de klimaatdoelstelling. CO₂-opslag vindt plaats door aangroei van bomen, in de strooisellaag en uiteindelijk in de bodem. De hoeveelheid CO₂ in de atmosfeer neemt door deze opslag af. Alle bossen die wij realiseren vanuit de Bossenstrategie dragen dus bij aan de klimaatdoelstelling. Wij spreken dus niet van een aparte categorie ‘klimaatbossen’. Immers ieder bos houdt CO₂ vast. In de PS-brief van 18 februari 2022 (kenmerk 1782953 / 1782963) hebben wij u geïnformeerd over de voortgang van de doelen uit de bossenstrategie.

Eén van de ambities uit de Bossenstrategie is om in 2030 landelijk 10% meer bos te hebben. Dit komt neer op 34.000 hectare extra bos in Nederland. De beoogde verdeling is 19.000 hectare buiten de NNN; en 14.000 hectare binnen de NNN. (Deze opgave is niet verdeeld over de provincies). Afgelopen periode is gestart met de eerste aanplant vanuit de Bossenstrategie (9

hectare binnen de NNN; en 13 hectare buiten de NNN). Wij verwachten dat er genoeg bos-initiatieven 'van onderop' komen om te voldoen aan de opgave.

Aanvullend op nieuw bos kijken wij bij bestaand bos ook hoe wij CO2 beter kunnen laten vasthouden. In de periode 2022 – 2025 werken wij aan een pilot in het Diemberbos voor het vernatten van een bestaand bos, waarmee wij en bodemdaling en CO2 uitstoot uit de veenbodem tegengaan.

Wij zullen u in het kader van de Bossenstrategie verder informeren over de voortgang van deze motie.

3. Financiering, communicatie en (burger)participatie

Een toelichting op de financiën van het Programma Natuurnetwerk (PNN) 2023 – zowel de lasten als de dekking – is te vinden in Hoofdstuk 3 van dit programma, waarnaar hier kortheidshalve wordt verwezen. Binnen het groene domein worden investeringsprojecten (zoals verwerving en inrichting van NNN en kwaliteitsimpulsen in bestaande natuurgebieden, zoals de Natura2000-gebieden) voornamelijk gefinancierd uit de Reserve Groen, de Reserve Groene Uitweg en de Reserve Oostelijke Vechtplassen. De uit dit PNN voortkomende onttrekkingen uit de reserves zijn meerjarig geraamd in de concept Begroting 2023. Met de huidige raming t.l.v. de Reserve Groen wordt vanaf medio 2025 echter een tekort voorzien. Omdat een reserve niet negatief mag staan, is in de meerjarenraming van de concept Begroting 2023 daarom vanaf 2025 alleen het binnen de Reserve Groen beschikbare budget geraamd. (Daarover leest u hieronder meer)

Overigens is hierbij nog geen rekening gehouden met de additionele middelen die de Provincie Noord-Holland vanuit het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) verwacht te ontvangen. Naar verwachting zal hierover in 2023 meer duidelijk zijn.

De Reserve Groen wordt jaarlijks gevuld met middelen uit het provinciefonds en met middelen die worden gegenereerd met de verkoop van provinciale gronden die wij bij de decentralisatie van het natuurbeleid van het Rijk hebben overgenomen. Daarnaast worden incidenteel stortingen gedaan, zoals bijvoorbeeld is gebeurd op basis van het Coalitieakkoord 2019-2023. Naast onze eigen reserves zijn er in het recente verleden ook geoormerkte Rijksbudgetten beschikbaar gekomen die deels ten goede zullen komen aan het NNN, bijvoorbeeld voor het Programma Natuur (zie voor een volledig overzicht hoofdstuk 4, paragraaf 4.2.6 van het PNN). Waar mogelijk en aan de orde, zullen deze worden gekoppeld aan projecten en/of de restantopgave. Bovendien vindt momenteel overleg plaats tussen Rijk en provincies ten aanzien van een tweede tranche Programma Natuur, waarbij vanaf 2024 in nieuwe rijksmiddelen zijn voorzien. Zodra hierover duidelijkheid is, zullen we dit in het PNN verwerken.

De extra storting van € 43 miljoen, vorig jaar (zie Eerste Begrotingswijziging 2021, OD 5.1.1. pag. 23), heeft ervoor gezorgd dat in deze collegeperiode en in 2024 voldoende middelen beschikbaar zijn. Of het tekort in de Reserve Groen ook daadwerkelijk medio 2025 optreedt, hangt af van vele factoren, zoals de voortgang van de projecten, eventuele aanpassingen in de kostenramingen (die in sommige gevallen nog vrij rudimentair zijn geraamd, omdat het gaat om kosten die nog niet exact bepaald zijn) en het beschikbaar komen van extra middelen vanuit het Rijk (zie hierboven). De stand van de Reserve Groen wordt nauwkeurig gemonitord en deze wordt jaarlijks verwerkt in

de Jaarstukken en het PNN. Uw Staten zullen hierover jaarlijks bij de Jaarstukken en het PNN worden geïnformeerd en ter vaststelling voorgelegd krijgen. Vooralsnog zijn er voor de komende jaren voldoende middelen om de in het PNN genoemde projecten te dekken. Indien nodig zullen wij op termijn besluiten aan uw Staten voorleggen om met een eventueel dekkingstekort om te gaan. Er zijn dan verschillende maatregelen denkbaar, variërend van het vrijmaken van extra financiële middelen tot het aanpassen van het ambitieniveau.

Communicatie en participatie

Het concept van het PNN is aan alle Noord-Hollandse gemeenten, waterschappen, beheerders van (agrarische) natuurgebieden en recreatiegebieden en een groot aantal belangenorganisaties gezonden, met het verzoek om een reactie. Deze reacties, deels over inhoud, deels over samenwerkingsmogelijkheden, hebben in een aantal gevallen geleid tot aanpassing van de teksten.

4. Proces en procedure

Na besluitvorming door uw Staten zal het Programma Natuurnetwerk 2023 aan bovengenoemde partners in Noord-Holland worden gestuurd. Tevens zal het PNN worden gepubliceerd en via de provinciale website beschikbaar worden gesteld.

Het PNN heeft voor derden geen directe juridische gevolgen. Tegen de vaststelling van het PNN kan dan ook geen bezwaar/beroep worden aangetekend.

5. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

mw. R.M. Bergkamp, provinciesecretaris

Ontwerpbesluit

Nr. 60-2022

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van Gedeputeerde Staten van 20 september 2022;

gelet op:

- de wenselijkheid om goed zicht te houden op de voortgang van de realisatie van het Natuurnetwerk, de natuurherstelmaatregelen en de stikstofaanpak;
- de bevoegdheid van Provinciale Staten om jaarlijks een programma hiertoe vast te stellen;

besluiten:

1. Het Programma Natuurnetwerk 2023 vast te stellen.

Haarlem, 21 november 2022

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,